

Žižkovské listy

Čtvrtletník Klubu přátel Žižkova

Číslo 39, září 2008

**Ušecho, co už od nás odchází
a propadá se do minula,
poztrácí cestou mnohé
ze svých vlastností.**

**Zlo bledne, hřích je zapomenut,
víno kysne
a polibky, které utkvěly pod nebem,
promění se v píseň.**

Jaroslav Seifert

ČESKÁ POŠTA V HISTORII

Česká pošta slaví letos 15 let od svého trvání pod názvem „Česká pošta“. Magazín České pošty o tom píše: „Je to bezvadná firma i v nepohodě, plná mimořádných lidí.“ I my přejeme České poště mnoho zdraví i užitečných proměn, které ji čekají.

Pošta procházela během své historie mnoha proměnami. Poštovníctví ve své původní podobě ve starověku vypadalo jako ústav, který sloužil přímo vládařům nebo státu, ale nesloužil všeobecně.

Pošta v starověku

První pravidelné poštovní zřízení – pokud je známo – zavedl perský král Cyrus. Zřízení se nazývalo „angara“. Pošta sloužila především panovníkovi samotnému. Výraz „angara“ později převzali Řekové i Římané. Teprve za Octaviana Augusta bylo římské poštovníctví nazváno „cursus publicus“.

Za panování Hadriána poštovní činnost bradil stát. Stejně jako o dopravu po souši se starověké národy – zejména přímořské – staraly o dopravu pošty po mořích na lodích. O římskou námořní poštu se starali „prokurátoři dopisů“. Přednosta poštovní stanice se nazýval „naneeps“. Byl ustanoven na dobu 5 let. Jeho podřízení – „stationarii“ se starali o sláje a tažný dobytek, patřili k nim také zvěrolékaři, vozništní, meškaři, podkoní, úřední sluha a průvodčí jízdy.

Když opadlo velké stěhování národů, ukázalo se, že se starověkými národy a jejich způsobem života zmizela i jejich tělesná a duševní kultura. Zmizely světové kontakty i poštovní doprava, zmizel cursus publicus. V 6. století po Kr. jediná Francie za krále Chlodovika Franského snažila se využívat stará římská zařízení; zachovávaly se i některé původní názvy.

Když Karel Veliký na konci vlády dosáhl vytčených cílů a spojil půl Evropy pod svým žezlem, pokusil se také o vzkříšení bývalého „cursus publicus“.

Středověká pošta sloužila králům, rytířům, klášterům a univerzitám

Ve středověku vznikaly ústavy poštovních posílů. Nejdůležitější z nich byli „poslové klášterů“. Mocné mnišské řády měly sesterské ústavy a kláštery téměř ve všech evropských zemích. Nosily zprávy mezi kláštery, biskupskou a církevní vrchností, zejména do Říma k papeži. Někdy se využívaly i služby žebračů mnišů.

Později přibývaly univerzitní poslové. Vysoké školy shromažďovaly synky bohatých rodů téměř ze všech evropských zemí a staraly se, aby se školami bylo spolehlivé spojení. V některých částech Německa obstarávali poštovní styk žezníci. Umožňoval jim to jejich majetek, koně a vozy, a podnikání dalekých cest za obchodem.

Svoje poštovní zařízení udržoval také řád německých rytířů. První zprávy o jeho existenci jsou z roku 1380. Skončilo se zrušením řádu v roce 1525.

Nejstálejší poštovní organizací byli měšťtí poslové Již ve 12. a 13. století jsou o nich zprávy, ale vrchol světa působení dosáhli až v 16. století. Později císař Ferdinand zrušil všechny posly, kteří nebyli podroben císaři.

Od roku 1593 byli zavedeni kurýři se zvláštním placeným posláním. K rozkvětu přivedla středověké poštovníctví teprve šlechtická rodina Thurn-Taxisů, která se poštovníctvím proslavila. Prvním poštovníkem byl jmenován Ambrož Thurn-Taxis. Po něm následovali i další příslušníci rodu.

V roce 1615 Lamoral z Taxisů byl zproštěn služby a musel ji odevzdat Karlu Mangovi. Po něm převzal úřad jeho syn Jakub Mango a v říjnu 1622 prodal svůj úřad Janu Křistofovi, svobodnému pánu z Paarů. V roce 1627 povýšil císař Ferdinand Paara na hraběte a udělil mu v léno úřad nejvyššího dvorského a zemského poštovníka. Až do jeho odchodu r. 1743 obstarávali si Paarové správu poštovního úřadu sami. Po odchodu zůstali jen čestnými zástupci – poštovní správu převzal stát do svých rukou.

Modernizace rakouské pošty byla v českých rukou

Císař Karel VI. převzal poštovní léno hrabat Paarů v r. 1722. Když se rodina Paarů vzdala práva jmenovat poštovní úředníky, dekretem dvorské komory 5. 3. 1814 bylo uloženo dvornímu koncipientovi Ottenfeldovi, aby převzal poštovní spisy Paarské. Vzdělaný, neúporný pracovník Ottenfeld vykonal tuto práci s takovým zlárem, že dostal zvláštní odměnu 80 zlatých. Za dva roky byl jmenován dvorním tajemníkem. V tomto služebním postavení započal svoji daleko zasahující

činnost reformátorskou na poli rakouského poštovníctví. Každý rok dušlo k důležitým novotám a úpravám, každý rok je dalším krokem konsolidace a modernizace rakouského poštovníctví 19. století.

Maximilián rytíř Otto z Ottenfeldu

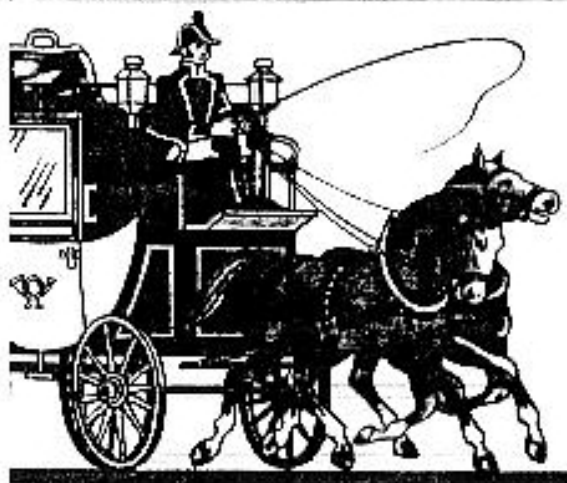
Narodil se r. 1777 v Opočně jako syn lesníka Jana Maximiliána, který byl později povýšen císařem Leopoldem I. do stavu českých rytířů s predikátem „z Ottenfeldu“. Mladý Maximilián po ztrátě otce vystudoval gymnázium v Broumově a vřetěným prospěchem a díky stipendiu hraběte Straky mohl studovat Vídeňskou univerzitu. Dvorním tajemníkem byl jmenován 8. 12. 1816 a v tomto služebním postavení započal modernizaci rakouského poštovníctví.

Železniční pošta, listovní schránky, prodej známek a Uěstník

Počátkem 19. století byla tedy nejvyšším úřadem tehdejší pošty „Vysoká c.k. všeobecná dvorská komora ve Vídni“. A ta nadále fungovala jako ústředna pro správu všech státních hospodářských odvětví v celé Rakouské říši.

Dne 1. září 1845 byla navíc zavedena poštovní doprava železnicí, ze začátku jen na trase Vídeň-Praha. Avšak už předtím v červnu 1837 byla dojednána smlouva s Lloydem o dopravě pošty lodí. Zřizovaly se další poštovní stanice, listovní sběrnice a obstarávání listovní pošty a balíků.

Po vzoru jiných států byly v Rakousku 25. XI. 1849 zavedeny poštovní známky. V r. 1850 bylo nařízeno prodáváním poštovních známek, aby vyvěsili na svém krámmě listovní schránku. Stejnokroj podle předpisu byl zaveden už v květnu 1838.

Prahy, aby osudné řáhl instalaci telegrafních přístrojů. Vlak, kterým jel a který použil také k převozu telegrafních aparátů, srazil se blízko stanice Běchovice s vojenským vlakem jedoucím opačným směrem. Mnoho osob bylo těžce zraněno a usmrceno. Také Gintl při srážce utrpěl těžké zranění hlavy. Po ošetření se i přes své zranění rozhodl, že

přístroje do Prahy dopraví včas. Naložil je na venkovský vozík, ještě též den dorazil do Prahy, kde v budově státního nádraží (dnešní Masarykovo nádraží) postavil přivezené přístroje a jako první telegram v historii poslal do Vídně zprávu o železničním neštěstí u Běchovic.

Dr. Julius Vilém Gintl

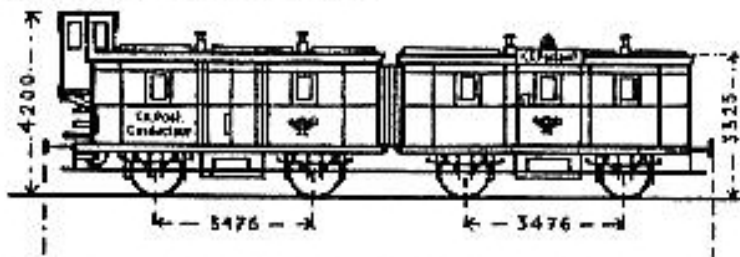
Byl univerzitním profesorem ve Štýrském Hradci. Narodil se v Praze (12. 12. 1804). Do školy chodil u sv. Havla, od r. 1817 do gymnázia na Novém Městě pražském a 1823 na pražskou univerzitu. V r. 1856 se zabýval pokusy s bezdrátovým telegrafem. Tuto práci však již nedokončil, protože v říjnu 1863 odešel ze státních služeb a přesídlil do Prahy, kde po 20 letech 22. 12. 1883 zemřel. Je pohřben na Olšanských hřbitovech.

V roce 1838 dvorská poštovní správa začala vydávat Věstník císařské královské nejvyšší dvorské poštovní správy. Věstníky československé z let 1918-1919 měly český a německý text.

Další novinkou je, že po vzoru Anglie byla s úspěchem zřízena spojitelná instituce. Rakouský poštovní spojitelný úřad jako státní podnik provozoval spojitelné služby podle zákona z r. 1882.

První telegram oznamoval vlakové neštěstí

Dekretem prezidia dvorské komory z 15. 2. 1846 byla zřízena komise pro postavení a zřízení elektrických telegrafních hnek. Telegrafním ředitelem při generálním ředitelství pro komunikace byl dr. J. V. Gintl, který byl prvním technicko-administrativním úředníkem v rakouské poštovní správě. Když byla v roce 1847 dostavěna trať Olomouc-Praha, odjel Gintl do

Telefony a potrubní pošta

První státní síť telefonních stanic v Rakousku zahájila provoz 1. 8. 1883 ve Vídni a v Brně; následovaly další telefonní stanice. Praha měla ve stejném roce celkem 686 telefonních stanic, které byly v majetku soukromé anglické společnosti. Dne 29. 12. 1892 byl vydán zákon o zůstávání městských telefonních sítí a stanovil i převzetí telefonních sítí do státní správy.

V roce 1899 byla v Praze zřízena potrubní pneumatická pošta pro rychlou výměnu telegrafických záznamů. Centrála byla umístěna v budově hlavního poštovního úřadu v Jindřišské ulici. V letech 1927-1932 prošla „potrubka“ rozsáhlou rekonstrukcí a rozšířením. Projekt počítal s postupným připojením všech poštovních úřadů na poštu v Jindřišské a s připojením mnoha soukromých účastníků, ale naplnil se jen z části.

(Při povodních v roce 2002 byla zasažena i potrubní pošta a přestala se používat. Centrála je sice dál v Jindřišské ulici, ale je v majetku firmy Telefonica O2.)

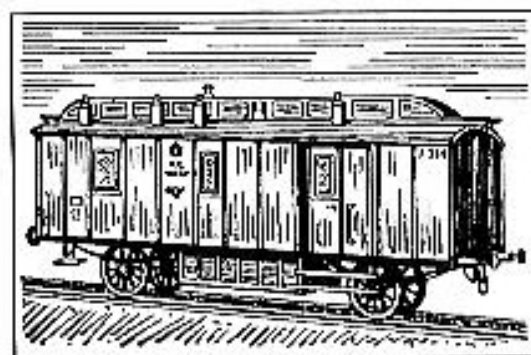
Balon, letadla a poštovní auta

Pokusy s využitím balonu podle francouzského vzoru byly po vynálezu letadel překonány.

Ministerstvo obchodu však vydalo 30. 6. 1906 uvážnější výnos, v němž se píše, že „podle současného stavu automobilového průmyslu technicky je možné usku-

tečnit zřízení automobilových tratí, které vykazují v dopravě osob a věcí, zvláště poštovních zásilek, měřitou intenzitu, aniž by se v této době mohlo vyhovět použití dráhy. Automobily, jež hodlá ministerstvo obchodu dát k užívání, budou jezdit rychlostí až 20km za hodinu a pojmem také až 20 cestujících.“

V 19. století došlo také k prvním sporům mezi poštou a železnicí. Že bude nezbytné a výhodné používat železnici pro dopravu poštovních zásilek, bylo představitelům tehdejší rakouské poštovní správy zřejmé, stejně jako to, že orientace poštovní dopravy na železnici bude mít za následek celou její přestavbu. Proti tomu protestovali ti, kteří se živili dopravou osob.

Teprve po roce 1843 po dlouhých jednáních si poštovní správa uvědomila nové možnosti v poštovní přepravě. Doprava pošty po železnici zůstala hlavní složkou poštovní přepravy i po vzniku samostatného Československa.

(Pokračování příště.)
J. Polanecká

Zdroje: PhDr. Pavel Červeník, Jiří Kratochvíl: Z historie pražských pošt, Fr. Václav Záběhlík: Dějiny pošty, telegrafu a telefonu v čes. zemích, „Česká pošta“ (magazín Čes. pošty), Kresby a grafiky Fr. Postránecký

Jaká byla Slad'árna před půlstoletím

(dokončení z minulého čísla)

Umění, tělocvik i školní časopisy

Škola měla i tajemné sklepy, v nichž se odhývaly některé nepovinné předměty, např. modelování, v němž nás během jediného roku akad. Malř Hrádek hodně naučil ze základů sochařiny. Měně dobrým pedagogem byl asi prof. Kužel, akad. sochař, kterého jsme měli na výtvornou výchovu v primě a sekundě; hlavně si pamatuji, že nám hořestivě lísknul rameno, když se mu náš výtvarný projev nelíbil (ovšem Otobram Zoubka přivedl k sochařině, takže to s jeho pedagogickými schopnostmi asi zase tak špatně nebylo). Všechným učitelem byl zato akad. malř Jaroslav Holeček: ten nás nejen povzbuzoval k vlastním výtvarným projevům (temperou jsme malovali např. známého Jožku Mrázka-Hoříckého, kterého do třídy pozval, učil nás kreslit rudkou, uhlem, bambusovým perem apod.), ale vodil nás i do moderních sbírek Národní galerie, o jejichž pokladech velmi srozumitelně vykládal. Myslím si, že podcenění výtvarné, hudební a estetické výchovy v nezávislém školství zanechalo na naší populaci nenapravitelné břehy a současné vandalství a odklon od kultury jsou jejich zřetelnými znaky. Stojí za podotknutí, že výtvarnou výchovu jsme měli celých osm let, hudební výchovu však jen šest let (že by Nejedlý neměl rád hudbu?).

S tělesnou výchovou jsem býval na štíru, pohyboval jsem se vždy mezi dvojkou a trojkou, a to ještě díky laskavým pedagogům. Takovým byl dr. Jaroslav Hraníčka, v kvartě náš třídní. Nikterak nepřipomínal tělocvikáře z anekdot a žertovných seriálů, vždy nadtře v tepláčích a s pšůlkou

v ústech. Naopak byl vždycky elegantně oblečen a v tělocvičně obvykle sedával během hodiny ve dveřích kabinetu a četl si své oblíbené Svobodné slovo. Nám pak buď určil nějakou míčovou hru, nebo pověřil některého dobrého evičence předvést cvik na nářadí a nanejvýš dával záhranu. Jen jednou se předváděl jakýsi cvik na bradlech nedařil. Tu pan profesor, jak byl elegantně oblečený, se na bradla vyšvihl a cvik brilantně předvedl: mince, klíče, noviny a všechny další předměty se mu přitom z kapes vysypaly. Teprve potom jsme zjistili, že se v roce 1936 zúčastnil jako člen československého týmu berlínské olympiády.

Nemohu zapomenout ani na naše podlavicové aktivity. Sem patřily i navzájem si konkurující třídní časopisy Gong a Star, o jejichž existenci sice naše třídní věděla, ale nikdy do nich nezasahovala. Vydávaly se v jednom exempláři, byly psané na stroji jako pravé samizdaty, někdy i slušně ilustrované našimi talentovanými spolužáky. Přispíval jsem do nich hlubokomyslnými úvahami, např. „Kam kráčíš, československá známková?“. Že se četly pod lavicí při vyučování, netřeba připomínat. Byl to výborný výevik ve svobodném psaní i redigování (byl jsem v redakční radě Gongu). Bolužel se tyto časopisy nezachovaly – rád bych si jejich obsah připomenul.

Na konci jsem si uctil skutečnou hvězdu našich gymnaziálních studií, dlouholetou třídní profesorku dr. Miladu Brämnerovou (byla naší třídní od kvinty do oktávy, v době jejího krátkého mateřského dovolené jí v třídnictví zastoupil její manžel). Učila nás češtinu jako nikdo jiný její osobitě a hluboké výklady české literatury (neome-

zovala se na jinak kvalitní učebnici Kotrče a Kotalíka) neovlivnila ani povinná, ale tendenčně nepravdivá Štollera studie o vývoji české literatury. Věřila nám i v komunistických dobách: jednou jsem zkazil její výklad o nepolitickosti předválečného Nezvala právě citováním zmíněného Štolla, což mi hned po hodině v soukromí se značným smutkem vytkla. Co však je její nehynoucí zásluha: dokázala nám v nepovinném tzv. literárně-řečnickém evičení (které ovšem navštěvovali všichni ve třídě) doplnit i znalosti světových literatur, seznámit se současnými kulturními událostmi, naučila nás přednášet básně i referáty, bojovně diskutovat i hrát divadlo. Hráli jsme nejen výňatky z klasických her ve školní hale (Divadlo doby obrozené v roce 1949), ale dokonce i Gogolovu Ženitbu v žižkovské Masarykově síni (v jejímž názvu dnes kupodivu Masaryka vystřídal Címrman). Byl jsem pyšný na to, že mne jako Starikova tak profesionálně namaskovali, že mne na jevišti nikdo nepoznal (v cyklostylovaném programu nebyla jména účinkujících), dokud jsem nevyšlo první z mých celkem asi tři vět, kde se hned v prvním slovu vyskytlo mé rádkované r. Dr. Brämnerová nás také naučila kriticky myslet, její připomínky na konci našich českých kompozic bývaly pregnanť (její „Měně by bylo více“ zkrátilo navždy mou tehdejší epickou šfí, kterou dožasně měoval můj tehdejší oblíbenec Svatopluk Čech) stejně jako její břitké posudky současných filmů („Tři kamarádi“: „Ta Kaščírková to moc dobře nezahrála, ale nohy má pěkné“) nebo obecné rady („Používání cizích slov v češtině je už passé“). Pro život mi nepochybne dala z celého svého gymnaziálního studia nejvíce.

Po „Vítězném únoru“ (který jsme prožili na zimním zájezdu v Krkonoších) se

situace pomalu zhoršovala, postupně byly zakazovány jednotlivé učebnice a nahrazovány novými, mnohem horšími. Záchrannou naší třídě byl hromadný vstup do SČM a hojná účast v pěveckých a recitačních souborech a kulturních úderkách. Tak jsme však celkem úspěšně konce gymnaziálních studií přežili a většina z nás se dostala na vysoké školy, přestože jsme maturovali v politicky lžčkan roce 1951. Téměř do maturity jsme si zachovali na zadní stěně třídy i portréty Masaryka a Beneše s Benešovým heslem „Na vás závisí budoucnost světa“. Zažili jsme ovšem i akci „Mládež vede školu“ podle Šlingova brněnského vzoru, i dohy. Kdy jsme sami vyučujícím navrhovali, jaké nám mají dát známky z jednotlivých předmětů. Maturitní ples jsme ovšem neměli, na tablu jsme byli vyfotografováni ve svazácké košili (děvčata, která si ji doplnila kravatou, pak měla velké šmouhy v posudku) a v nich se i maturovalo. Na tyto časy se však vzpomíná hůře, protože jsou ve vzpomínkách podbarvené hysterickými rozhlásovými projevy Gottwaldovými, přenosy procesů s Miladou Horákovou a jinými jasnými předzvěstmi, kam nás bolševický režim povede.

Pamatuji se na oslavy padesátiletí gymnázia v r. 1947 i sedmdesátiletí v r. 1967, pak už škola na staré absolventy pozapomněla. Přejít ji proto ke stoletému výročí školní budovy, aby byla pro žižkovské děti stejným dobrým základem života, jako byla pro nás. Aby měla schopné a nadšené pedagogy, kteří nestávují za vyšší platy (i když jsou ty jejich stejně nízké jako platy ostatní inteligence), ale jsou skutečnými osobnostmi, dobrými specialisty a vzornými příklady pro život. A aby už nikdy nezazila střídání tolik politických režimů.

RNDr. Zdeněk Šesták, Dr.Sc.

RYTÍŘSKÝ DOPIS

Motto: Jdi s časem, ale občas se vrať!

Cesty v životě sou někdy klikaté a podivuhodné. Kdo by řekl, že bromová busta nad schodištěm Národního muzea, která se skromně skrývá po boků J. S. Presla a R. Kinského, patří Janu Norbertovi Neuberkovi a ten že nás lidičky ze Žižkova dovedl k přátelskému setkání s jeho vzácnými potomky.

Na kopci Sv. Kříže stával zámeček, který patřil rytířům z Neuberka. Z tohoto rodu je spisovatelka Dagmar Štětňová. Požádali jsme ji, aby nám v Klubu přátel Žižkova vřptávala o smutném osudu jedné věve rodu Neuberků. Potomci žijí a vmísili se mezi běžné občany, ale důstojnost a hodnosti rytířské jim zůstaly. Nám Žižkovákům zůstala historie, hroby na Olšanech a přátelsví s těmi, byl rytíři, kteří měli Žižkov rádi tak, jako ho máme rádi my.

Děkujeme v dopise, který přišel v srpnu 2008.

Zdravím Vás a Vaše Žižkovské přátele!

Pobídkou, že Vám píší, bylo setkání na sněmu ZSRU (Zemská Slavovská Rodová Unie) s paní Štětňovou, která se také často setkává s mojí dcerou pplk. Ing. Evou Bergerovou – hejtmankou ZSRU pro pražský kraj. V minulém dopise mi poskytla Vaši adresu, abych se Vám jako tudačka z Prahy, která své mládí prožila na Žižkově, připomenula.

Na podzim to bude již 60 let, co jsme se z Prahy odstěhovali do Žatce. Ve vzpomínkách se často vracím do doby mého mládí. Myslím na to, jestli snad někdo z mých vrstevníků se s Vámi také náhodou neseťkává. To mě vede k tomu, že se v krátkosti pro internetovou zprávu, kde jsem bydlela, chodila do školy a také představím moji rodinu.

Moje maminka se narodila na Žižkově a bydlela se svojí rodinou a pěti sourozenci v Husinecké ulici. Na konci této ulice na mírném vršku byly tehdy dvě velké secesní vily, a v jedné z nich

bydleli. Děda byl pekař a babička tam dělala správcovou. V té vile bydlel také Jiří Herold, houslista (i heroldovo kvarteto). Ten chlél, aby se maminka věnovala hudbě – hře na housle a zpěvu, protože poznal, že na to má nadání.

Byla pávabná, krásně zpívala a několik roků hrála u Tamburašů na strunný nástroj. To vše do doby, než se provdala. Musím ještě zmínit, že s ní do jedné třídy chodila také Ela Šárková – pozdější filmová herečka. Samozřejmě, že se v mládí znali a stýkali s pozdějším básníkem Seifertem (asi tam někde bydlel, či jeho maminka). Pak že se na Žižkově narodily hvězdy.

Můj otec žil s rodiči a čtyřmi sourozenci od roku 1921 v Dejvicích. V té době snad byl postaven dům na Dejvicích úřad. Byl to reprezentativní

luxusní byt o více pokojích s velkou vstupní halou, plnou originálních obrazů, květin apod. Můj děd totiž používal do roku 1918 titul baron. Babička byla vychována v klášteře ve

Vídni, kde získala kvalitní vzdělání. Mimo jiné malovala obrazy a byla také hrána na posuzování obrazů. Celá rodina patřila k tzv. vyšší třídě, její bratr byl profesorem hudby (tímž pozdější učitel na klavír a zpěv), další bratr profesor na gymnáziu a sestra spoluzakladatelka humpoleckých továren na sukno. Já toto nevíím jen proto, abych v následujícím textu mého psaní mohla zdůraznit, do jakého rodinného mlýna jsem se dostala já a co pro mne Žižkov znamenal.

V roce 1929 si můj otec přivedl do této rodiny chudé děvče a ještě k tomu ze Žižkova. Tohle mi tato rodina nikdy neodpustila a v zlaty byly celkem vzato společensky slušné. O to vše se v pozdějších letech všichni „věnovali“ mně s tím, aby ze mě něco bylo, až jsem to skoro nezvládala – nebyla jsem žádná hvězda.

Narodila jsem se 2. ledna v Praze na Švanov. Na Žižkov, do Žerotiny ulice, kde se tehdy domy ještě dostavovaly, jsme se přestěhovali v r. 1932. Pamatuji si na samé ležení. V tom domě již byly vřtáčky a vše pod jedním uzvířením. Bylo to skoro až na jejím konci. V roce 1935 jsme se přestěhovali do Jeseniovy ulice č. 31/518. Byl to velký rohový dům s Budovcovou ul. a patřil vedle schody na vrch Křížek (vrch Sv. Kříže). To bylo naše „jednorázka“. Bydleli jsme v 1. poschodí s panem donáciem (Tulbach), chodby byly prosklelé a včude velmi čisto, paní správčová to přísně hlídala. Okna jsme měli na jih směrem na vrch Křížek, takže to byl slunný i teplý byt, protože vedle v domě byl pekař, jehož komírky nám prohřívaly stěny pokoje. Ještě si pamatuji, že tam bydlel Jakovlevovi – Rusové, ke kterým jsem chodila přehrávat na klavír. V domě bydlel také pan, který zpíval se Seifertem. Nevýhodou těchto bytů bylo, že se do pokoje chodilo přes kuchyň. Přijímací a společenská místnost byla kuchyň a jen vzácně návštěva byla vedena do pokoje. V roce 1936 jsem nastoupila do obecné školy na Komenského náměstí jako Iva Heuslerová. Poblíž bylo kino Deklarace. Mám z jednotlivých roků školní foto i na zadní straně s podpisy. Jména děvčat

neuvádím, protože málokteré rodné jméno zůstalo.

Protože maminka postonávala, tak jsem také vždy půl roku chodila do školy i v Dejvicích. Ta byla nová, krásně vybavená a protože tam převážně chodily děti z dobře situovaných rodin, byly darovány příspěvky na všechny možné akce počinaje divadly i výlety. K tomu samozřejmě bylo přizpůsobené kvalitní oblečení. Pro mne humpolecká teta vozila různé látky, sušičky a nosily se listové zástěrky.

Musela jsem vždy nějaký předmět dohánět, takže jsem to neměla jednoduché. Babička se mi věnovala až moc. Milovala dějiny, takže jsme každou volnou chvíli prochodily od Chotkových sadů přes Helveder směrem na Hrad dolů na Malou Stranu, milovala Ledeburské zahrady, atd. Cestou jsme sbíraly květy, které mě učila malovat. Že bych v té době mohla líkat po ulicích s kamarádkami ze školy, to ani náhodou. To se nenosilo. Doba u babičky v Dejvicích byla pro mne jen samé učení, všestranné vzdělávání a jako hra mi byly přiděleny knihy. To vše se mi zúčilo až po mnoha letech, ale tenkrát jsem to rozhodně nemohla ocenit.

Končně jsem se vrátila na Žižkov. To byla pohoda! S kamarádkami ze školy jsme byly na kdekaké akci – od kolotočů až po box a jen jsme sledovaly, v jakém kině kde co dávají za film. Vzpomínám na kino Ponoc, Tábor, Deklaraci, Aero, atd. Bílá Labuť byla poctěna naší pravidelnou návštěvou – chodily jsme se dívat na Kolumbovo vejce a vozil se na jezdeckých schodech.

Maminka máe nijak do učení nenutla, ale já byla tak z Dejevic vycvičená, že úkoly si musím učit, nijak jsem to nezaobdávávala. Byla jsem průměrná dvojkářka a mně to stažilo k pohodovému životu. Na budoucnost jsem rozhodně nemyslela. Kdo v tom věku by se tím zabýval! S maminkou jsme se chodily koupat do Axy, v létě se opalovat na vrch Křížek a tam si hrát s dětmi.

Na počátku války již bylo jasné, že musím stabilně zůstat na Žižkově. Ženy, které měly

děti do 15 let, nemusely do práce. Současně začal být uplatňován říškový systém na poltaviny. Něměna se místo kuremtem začala psát latankou. Nastal také tvrdý válečný režim – Die Fahne hoch. Každá hodina začínala nějakou předepsanou německou písní. Ke konci obecné školy v roce 1940 byla zrušena měšťanská škola a zaveden německý systém. Musely se dělat zkoušky, takže my desetiletí jsme měli velbu – kteří neuspěli, pokračovali dít v obecné škole, výborní se mohli ucházet o vstup na gymnázium (pokud měl štěstí, že se tam dostal) a my průměrní jsme se dostali do „Hauptschule“ – Hlavní školy. Tím jsme se, my všechny původní spolužačky, rozdělily do různých škol a již jsme se tolik nestýkaly. Navázala se nová přátelství. Od roku 1941 až do r. 1944 jsem chodila do školy v Lupáčově ulici. Ze všech těch válečných školních let si hlavně vzpomínám na němčinářku, která si přinesla na naši kvalifikaci originální hodnocení (snad se používá někde ve Francii). Hodnocení měla snad rozděleno až do 30, takže já jsem nosila domů 10-15 (to bylo tak asi na 2,5) Babičce jsem to ani nemohla ukázat, protože by to nepochopila. V rodině všichni mluvili nejen rakouskou němčinou, ale i více jazyky. Navíc děda mluvil v němčině až osmi různými obchodními dialektly při obchodní konverzaci, protože jediné tak v jedním uspěl. A jeho vnučka nosila desítky. Músím opět konstatovat, že jsem nebyla žádná hvězda.

V posledních letech války se mnoho škol uzavřelo a došlo i na naši. Chodili jsme si pro učení a domácí úkoly. Ve školách byly zřízeny lazarety a ubytování pro národní hosty – uprchlíky z vybombardovaných německých měst.

Ke konci války se absolventi snažili dostat do nějaké školy. Dělaly se přijímací zkoušky do různých škol, které však nebyly akceptovány, protože bylo nařízeno totální nasazení. Tak jsem nakonec ve smíchovském gymnáziu pracovala na třídění, právní apod. německých uniforem.

Protože jsem jezdit na Spořitel ke stužce na hodiny klavíru, měla jsem tu smůlu, že

mě na Vnoštradech 14. února 1945 zastihlo bombardování Prahy. Bomby padaly dříve, než stačila zastavit tramvaj. Přesto jsme se snažili schovat do nějakého domu. Ten dostal přímý zásah a nebyl nějakého pána, který mě odkamtuil požezanou, pobitou vytráhl, tak jsem to měla za sebou. Bylo to strašné a dlouho mi trvalo, než jsem ten olšes přestála. Další bombardování 25. března jsme přežili na vrchu Křížku, už jsme se báli zůstat v domě. Byl to hrozný pohled na ty letecké svazy, jak zatáčely směrem na Vysočany, Líbeň a směr to zasáhlo i nějaké domy na Žižkově. Tím skončilo moje totální nasazení.

Skončila válka a byl čas hledat školu, která má nějakou volnou kapacitu. Protože starší ročníky měly přednost, z nás patnáctiletých měl málokdo šanci se někde dostat. Chtěla jsem původně na konzervatoř, ale vzhledem k situaci, která mě postihla, jsem zamedbala klavír a studium vyšších ročníků byli perfektně připraveni. Měla jsem štěstí v tom, že moje teta byla učitelkou v podskalské škole – byla to Odbojová škola pro ženská povolání a do ní jsem byla přijata. Patronkou školy byla paní Hana Benešová, studium bylo úfleté, s možností stáží ve Francii. Předpokládalo se, že u nadaných studentek je možný přechod na některou z uměleckých škol – umělecko-průmyslová ap. V roce 1947 mě otec jako sedmnáctiletou zplnoletil, abych mohla vyjet do ciziny. Předpokládal, že vyjedu do Francie, v Paříži jsem měla strýce a mohly bych tam pokračovat ve studiu, nebo do Anglie, kde měla maminka sestru. Díky babičce se mi dařilo kreslení a v této škole jsem kreslila různé návrhy oděvů (včetně stříhů) a také jsem měla některé šaty na výstavě (i díky humpoleckým ládkám). Plná optimismu do huslovenosti jsem se zlokalanovala v jazykové škole v Želčech. Bohužel v roce 1948 byla moje škola jakožto buržoazní uzavřena.

Otec jako opravář - specialista na německou vojenskou techniku – tanky a bejová vozidla – přesídlil do Žatec, kde se budovala tanková brigáda. Podmínkou přidělení bylo přestěhování celé rodiny do Žatec. Dejvická

babička měla velký byt a ve válečné době musela některé pokoje pronajmout. Po roce 1948 hrozilo že jí byt rozdělí. Prosila otce, abychom se k ní přestěhovali a získali tak pro rodinu pěkný byt. Bohužel staré společenské rány nabýly převahu a my opustili Prahu. Mělo to být jen na pár let a je z toho 60 let. Nevím a nemohu posoudit, zda to byla zbytečná rodinná hrůza za cenu ztráty pěkného bydlení v Praze.

V Žateci jsme získali velmi pěkný čtyřpokoje byt, mně nechal otec přivést ze zámku klavír, ale když jsem poslouchala z rádia zpěv Ivo Židka, tak nevím, jestli ta mokrá podlaha byla od vody nebo od mých slz. Dlouho jsem si nemohla zvyknout. Hledala jsem společenské vytížení podobné Praze, ale zbylo mi jen hrát a hrát. Zde se vystřídala různá vrstva lidí, která s kulturní úrovní Prahy nemohla soutěžit. Byli jsme si zde všichni cizí a trvalo dlouho, než jsme se nějak spřátelili. Já jsem nakonec nastoupila do průmyslu a dostudovala jsem na chemickém průmyslovce obor strojírenské technologie. Co mně výborně šlo, bylo veškeré kreslení a výšování.

V současné době jsem opustila bydlení v panelovém domě a nastěhovala jsem se k vnukovi do rodinného domu. Při sčítání knih jsem náhodou objevila brožurku od mé

dejevické babičky, která je asi z roku 1912-14. Souhlasím podle uváděných korunových hodnot. Jedná se o „Neubertův průvodce Prahou, Souvenir der Prag“ – sepsal J. Dolenský, ředitel měst. školy u Sv. Trojice v Praze.

Když jsem si to pročítala, tak jsem se musela usmát, protože nejen trasy, ale i ceny jsou pro nás úsměvné. Něco je přejmenované, takže ani nevím, kde to je. Mně to však připomnělo mé mládí a procházky předválečnou Prahou s mojí babičkou. Vzpomněla jsem si, že jsem ve svém dopise vlastně nevzpomněla procházky a hlavně ty sváteční po Olšanském hřbitově. Vždyť jsem ho měla kousek od vrhu Křížku. Na Dušičky to byly ty nejkouzelnější procházky, kdy všechny hroby byly osvětleny, ozdobeny květy, nádherná sváteční pohoda a kolikrát v jemně zasařeném hávu.

Samozřejmě, že bych se mohla rozepsat k jednotlivým létům. Záměrně přeskakují politické události, každého z nás to nějakým způsobem poznamenalo a tak se k tomu nebudu ani vracet.

Závěrem mého dopisu použiji citát:

Na věcech se nestěžovat, zářka se nebát, dnešek klidně snášet – to je jádro lidské moudrosti!

*Srděčně Vás zdraví
Eva Šnajdrová,
roz. Hauslerová*

Čtete knihy z knihovny Klubu přátel Žižkova

Nemůžeme si lépe představit Žižkova a život v něm, než když si přečteme knížky Dr. Zdenka Šestáka „Jak žil Žižkov před 100 lety“ a „Jak žil Žižkov před 100 lety“. Všechno se dovíte v těchto knížkách. Autor čerpal téměř výhradně ze zpráv, které se o Žižkově objevovaly v tehdejších pražských tisku. Přijměte pozvání do ulice „Žižkovské republiky“, jak se tehdy říkalo, na to se na Žižkov přijel podívat císař František Josef, proč a kde hořelo, jaké problémy musela řešit radnice a mnoho jiného. Autor v druhé knížce zkoumá kriminální příběhy a soudní procesy, celou řadu přestupků, zločinů a drobných krádeží, nebo popisuje se i to, jak se dají ukrást kalhoty či které strašidlo straší na Olšanských hřbitovech. Knížky se sice věnují samotnému městu Žižkovu, ale v mnohém vypovídají obecně o životě, prohřešcích a strastech lidí před celým jedním stoletím.

(Ze záložky zmíněných knih)

J. Polanecká

Se zármutkem oznamujeme,
že v nedožitých 90. letech v srpnu zemřel náš dlouholetý člen,
pracovník v historii a genealogii, pan

Josef Bada

Vzpomínáme na něj s vděčností za jeho práci v KPŽ
i za jeho přátelství.

Výbor KPŽ

Uážení žižkovští přátelé,

vracíte se do běžného proudu života, vítáme vás doma.
Opět je vám k dispozici knihovna se žižkovskou tematikou.
Pod informační tabulí u vchodu je připraven sešit, kam můžete psát své návrhy, přání,
kritiky, pokud tak nechečte učinit osobně.
Jsou připraveny také zajímavé a cenné přednášky i vycházky.
Těšíme se na další setkávání.

Výbor KPŽ

Nekonvenční žižkovský podzim 2008

*... život už mne dávno naučil, že hudba a poezie jsou na světě to
nejkrásnější, co nám život může dát. Kromě lásky ovšem.*

J. Seifer

... ale hudba je přece procesem hledání a přibližování lidí společenských
vrstev a kultur. Těšíme se, až se zase uvidíme, až zazní slavnostní intrády
v obřadní síni žižkovské radnice. Opět bude znít hudba, která bude současně
přívodcem po naší městské části.

V listopadu ukončí skladbami Smetany, Dvořáka, Schuberta s Nestitzovým
kvartetem a sólistou Jiřím Hoškem, který všem příznivcům a festivalovým
návštěvníkům přeje krásný hudební podzim na Žižkově!

Žižkovské listy, občasník Klubu přátel Žižkova. ČÍSLO 39.

Sestavila Jiřina Polanecká. Redakčně upravila Ivana Jenišťová.
Grafická úprava a tisk Denisa Halašová. Pro vlastní potřebu vydal
v září 2008 KPŽ, Blahoslavova 2, 130 00 Praha 3, tel. 222 714 180

www.zizkov-praha3.info